

Zondag 11 mei 2025

4^e zondag van Pasen

Opening

Welkom aan u allen: hier in de kerk of thuis met ons verbonden. Op de liturgie staat dat het de 4^e zondag van Pasen is; m.a.w. het Paasgebeuren gaat nog steeds door met de vraag dan ook: “Waarom was deze week anders dan andere weken?”

We hebben met z'n allen bewogen dagen achter de rug. Allereerst was er de indrukwekkende dodenherdenking van 4 mei (ook hier in Bilthoven!) en de nationale Bevrijdingsdag op 5 mei. “Vrijheid” blijft een wezenlijke menselijke waarde, die aandacht blijft verdienen.

Eveneens zijn het bewogen dagen geweest vanwege het Conclaaf in Rome: belangrijk voor kerk en wereld welke paus gekozen zou worden. Tot verrassing van ons allen kwam er na 4 stemmingen al witte rook en zagen we, na het “Habemus papam”, de nieuwe paus op het balkon van de St. Pieter. Hij was kardinaal Prevost, een Amerikaan, die vooraf in het geheel niet als papabilis genoemd werd. Maar hij blijkt een rustige evenwichtige leider geweest te zijn, zowel als aartsbisschop in Perus als ook als Generaal van de Augustijner-orde. Daartoe was hij al 9 jaar in Rome werkzaam; en de laatste 2 jaar had hij van paus Franciscus binnen de Curie de leiding gekregen over de bisschopsbenoemingen.

Opvallen vond ik de onverwachte keuze van zijn pausnaam: Leo XIV. D.w.z. dat hij in de voetstappen van Leo XIII blijikbaar wil voortgaan. En Leo XIII was paus rond 1880-1900; ook in een heftige, onrustige tijd met de internationale spanning en strijd door de industriële revolutie. Het was de tijd van Karl Marx, van priester Alphons Ariëns, de bestrijder van de armoede in de Enschedese textielstad, en de grondlegger van de K.A.B., de Katholieke Arbeiders Beweging. Leo XIII liet in 1891 de beroemde encycliek “Rerum Novarum” uitkomen, die nog steeds veel gezag heeft qua inhoud. De encycliek wilde een antwoord geven op de internationale sociale wantoestanden van die dagen. Rangen en standen stonden tegen elkaar op; er was veel armoede en verloedering in de Europese maatschappij; maar ook gevaar voor totalitaire en anti-kerkelijke stromingen.

Onze nieuwe paus wil blijikbaar ook, in de geest van Leo XIII, rust, vrede en sociaal evenwicht proberen te brengen in de samenleving en daarmee ook voortgaan met het gedachtengoed van paus Franciscus, ook al zal hij (volgens deskundigen) anders en meer discreet te werk gaan. We willen in deze viering voor hem bidden en hem veel wijsheid en alle goeds toewensen.

Vandaag is het toevallig ook de Zondag van de Goede Herder, die zorg heeft voor *alle* schapen, en bijzonder voor de kleinen en kwetsbaren in de samenleving. Een heel actueel onderwerp dus.

Overweging

Afgelopen maandag 5 mei heb ik 's middags , na een bezoek aan het feestelijk gebeuren hier bij Jagtlust, Kamp Amersfoort weer eens bezocht, nu het een museum is geworden. Vele duizenden verzetsmensen en -strijders zijn hier naar toe gebracht, om na de ondervragingen en martelingen doorgevoerd te worden naar één van de concentratiekampen in Duitsland of Polen. Het waren doorsnee helden, die opkwamen voor het leven en welzijn van Joden en andere vervolgte Nederlanders. “Goede herders”, in de ware zin van het woord. Maar de omstandigheden waren voor hen grimmig en kwaadaardig.

Vandaag horen wij ook een verhaal, dat eigenlijk een bittere klank heeft. Het herder-zijn was in die dagen geen zoetsappig of mooi buitengebeuren, maar harde werkelijkheid van gevaar en beroving. Het vroeg in die dagen veel moed en doorzettingsvermogen. Bovendien telden herders niet mee in die vijandige samenleving. In die harde context plaatste Jezus zijn identiteit als Goede Herder.

Het gebeurde tijdens het Inwijdingsfeest van de 2^e Tempel, rond 20-25 december: 8 dagen lang werd er iedere dag een kaars meer aangestoken – Licht in duistere dagen, zoals wij met Kerstmis. (Johannes componeert de opvallende gebeurtenissen in Jezus' leven rond de Joodse feestdagen).

Jezus gaat hier dus ook in op dit tempelwijdingsfeest en zegt (in de voorgaande verzen) dat Hij de nieuwe tempel is. De evangelist Johannes wil in alles laten uitkomen, dat deze verguisde Jezus de Gezalfde van God is en dat in Hem de verbinding ligt tussen God en mens, tussen hemel en aarde. Hij is Gods zoon bij uitstek. In dat Goddelijk geheim, die eenheid, ervaarde Hij houvast en kracht.

Maar sommige Judeërs (Schriftgeleerden en Sadduceëen) lusten die taal niet; ze noemen Hem een raaskal (vs. 20) en willen Hem stenigen, niet vanwege zijn goede werken, maar vanwege zijn Godslasterlijke taal, zo staat er. (Dit verwijt gebruiken zij later ook voor Pilatus en dat wordt dan zijn dood).

Na die scherpe aanval vlucht Jezus naar de overkant van de Jordaan, waar Hij gedoopt is, d.w.z. waar Hij “gewijd” is en zijn identiteit van Goede Herder heeft gekregen. Waardoor weet Hij dit gevecht tegen die vijandige mensen zo vol te houden, tegen al die betweters, al die belagers en tegenstanders? Is het niet, zoals wij vandaag horen, vanwege zijn diepe gevoel van verbondenheid met zijn hemelse Vader? Hij beleeft dat zó wezenlijk, dat Hij (volgens Johannes) zegt: “De Vader en ik zijn één”. Het is een belijdenis waar kracht in zit. Het is nergens zo duidelijk als hier.

Kort geleden zei de Belgische psychiater De Wachter in een tv-gesprek: “Het meest wezenlijke tussen mensen (bij al de verdeeldheid vandaag) moet die verbondenheid blijven: van mens tot mens, van land tot land. Dan loopt niemand verloren, dan komt geen mens tekort”.

Dit vraagt een houding van openheid naar elkaar, van luisteren naar elkaar en behulpzaam zijn waar mogelijk is. Het Latijnse woord “respicere” (omzien naar elkaar) herkennen we in ons woord “respect”. Twee woorden (respect en vertrouwen) die dus op elkaar aansluiten.

Momenteel is er eerder sprake van verharding in onze zgn. samen-leving: ieder voor zich en agressief gedrag. Wat is er aan de hand, dat dit zo gebeurt? Waarden en normen worden nogal eens veronachtzaamd. De saamhorigheid wordt soms flink ondermijnd. Hebben macht en geld, overmoed en egocentrisme dan zo de overhand? Welke onrust of angst schuilt er onder? Mensen gaan vaak eigenzinnig te werk, zonder rustig te luisteren.

In een Griekse mythe gaat het over een jonge, Phaëton, die weet dat hij de zoon van de zonnegod Helios is. Hij wil zijn goddelijke afkomst aan de hele wereld tonen en eist het privilege op om de strijdswagen van de zon te besturen. Helios waarschuwt hem, dat geen mens de goddelijke paarden, die de zonnewagen trekken, kan beheersen. Maar Phaëton blijft aandringen tot de zonnegod toegeeft. Hij stijgt vol trots op, maar verliest dan inderdaad de controle over de strijdswagen. De zon raakt uit koers, verschroeit al het plantenleven, mensen raken totaal in de war, doden elkaar uit overlevingsdrang; de hele aarde dreigt ten onter te gaan en te verbranden. Zeus komt tussenbeide en treft Phaëton met een bliksemstraal. De arrogante jongen stort als een vallende ster naar beneden, brandend als een fakkel. De goden nemen de controle over het hemelruim weer over en redden zo de wereld. Overmoed, eigenzinnigheid kan alles in gevaar brengen.

Daartegenover staat dus de evangelische symboliek van de zorgzame Goede Herder; de meest wezenlijke eigenschap, die Jezus ons wil meegeven; daarin komen alle menselijke waarden tot hun recht. Zo wil Hijzelf "Zoon van God" zijn.

Vandaag krijgen wij een fingerwijzing mee om zo dus ook zorgzaam en herderlijk met elkaar en met de schepping om te gaan. Wij, die ook zo "zonen en dochters van God mogen heten", kinderen van het Licht.

De sleutel van ons menselijk geluk en van ware vreugde ligt daar, waar wij de deur openen voor de ander. Een toepasselijk vers tot slot:

Slechts het water, dat wij te drinken geven, zal ons verkwikken;
slechts het gewaad, dat wij wegschenken, zal ons kleden;
slechts de zieke die wij bezoeken, zal ons genezen;
slechts de gevangene, die wij verlossen, zal ons bevrijden.

Het enige dat je uiteindelijk meeneemt, is dat wat je weggeeft.

Gerard Weersink